

24 серпня 2011 року пішла із життя Ніла Вікторівна Зборовська – відомий та яскравий науковець, критик, письменниця... Вона захоплена, талановито, на повну силу жила філологічною наукою. Володіючи неймовірною працьовитістю, нестандартним баченням, неординарним мисленням, вона завжди скрупульозно, ревно, крізь сотні прочитаних та проаналізованих текстів ішла до наукової суті. Її праці викликали резонанс. Жваві дискусії навколо її оригінальних книжок у наукових колах, на сторінках літературознавчих часописів незалежно від полярності поглядів були свідченням великого авторитету Ніли Зборовської в науковому світі, доказом того, що її підходи, висновки збуджують думку, нікого не залишають байдужим. Її науковий, творчий доробок – невід’ємна складова інтелектуальної думки вже незалежного українського світу.

Народилася Ніла Зборовська 27 вересня 1962 року – на свято Воздвиження Хреста Господнього – у селі Рубаний Міст на Черкащині. Вона завжди пишалася своїм родом, із глибинною внутрішньою повагою, теплом і любов’ю говорила про батьків – Віктора Степановича та Ганну Павлівну, про свою велику творчу і дружню родину. Закінчила Мар’янівську середню школу Лисянського району, у 1981–1986 роках навчалася в Київському університеті ім. Тараса Шевченка, який закінчила з відзнакою, працювала вчителем у Новосілівській середній школі, викладачем у Ржищівському педагогічному училищі. За розподілом від Інституту літератури АН України навчалася в аспірантурі при Інституті літератури і мистецтва АН Казахстану в Алма-Аті, яку завершила успішним захистом кандидатської дисертації із проблем розвитку романного мислення в літературі (1990 р.). Із 1991 р. – науковий співробітник (після захисту докторської дисертації у 2010 р. – провідний науковий співробітник відділу літератури ХХ століття) Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Паралельно з науковою діяльністю в Інституті Ніла Зборовська викладала у вузах – Національному університеті “Киево-Могилянська академія”, у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, з 1996 р. працювала на кафедрі теорії та історії світової літератури Київського національного лінгвістичного університету. Вона охоче брала участь у наукових конференціях – зарубіжних та українських, гідно, професійно репрезентуючи найновішу українську літературознавчу думку. Її доробок – десятки статей у літературознавчих збірниках, часописах, розділи в “Історії української літератури ХХ ст.” у 2-х томах. Підготовка й захист аспірантів, про яких піклувалася, як про власних дітей. В останні роки Ніла Зборовська була редактором 12-го тому “Академічної історії української літератури” у 12-ти томах.

Ніла Вікторівна пішла із життя в День незалежності нашої держави. Людина незалежної вдачі... Справжня громадянка, влюблена наввіки у свою Україну. Вона мала напрочуд сильний, сміливий, упевнений характер, характер, який спонукає до дії та невпинного пошуку... Була вродливою жінкою з поглядом, огорнутим мрійливим, загадковим, чарівливим серпанком... Пішла, залишивши свої сміливі думки, упевнений голос у яскравих дослідженнях, монографіях: “Танцююча зірка” Тодося Осьмачки” (1996); “Феміністичні роздуми. На карнавалі мертвих поцілунків” (1999); “Моя Леся Українка. Есеї” (2001); “Психоаналіз і літературознавство: Посібник” (2005); “Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури” (2006); у художніх творах: “Мама”, “Дзвінка” (повісті, 1999); “Українська Реконкіста” (2003) – за авторським визначенням жанру – “антироман”, який став своєрідною спробою “змоделювати оптимістичний вихід із перехідного деструктивного періоду”... Її статті 1990-х ставали явищем у вирі наукових дискусій навколо модернізму та постмодернізму: “Культь суб’єктивності та абсолют тексту” (“Світовид”, 1996); “Завершення Епохи або літературна ситуація кінця століття” (“Кур’єр Кривбасу”, 1996); “Постмодерна ситуація в українській літературі” (“III-ій Міжнародний конгрес українознавців”: у 2-х кн.); “Без заданих комплексів і стереотипів” (“Слово і Час”, 1997) та багато-багато інших, написаних у наступне десятиліття. Захопившись у 1990-х роках феміністичною критикою, впроваджувала її у вітчизняне літературознавство разом із Соломією Павличко, Тамарою Гундоровою, Вірою Агеевою; подальшу творчу увагу присвятила психоаналітичній методології. Своїми ж працями “Психоаналіз і літературознавство” та “Код української літератури” випробувала можливості літературознавчого психоаналізу в українській науці, розуміючи психоаналіз як певну інтелектуальну стратегію, методологію, котра може послужити імпульсом до національного самоусвідомлення. Отож у своїй докторській монографії запропонувала провокативний авторський проект психоісторії української літератури – від художньої практики Сквороди та Котляревського до найновіших письменницьких спроб. Пояснити код української літератури як передусім код української державності стало її особистим завданням ствердити свою віру в українські можливості, силу – попри увесь травматичний національний досвід – в українську прийдешню долю. Інтелектуально тонко, глибоко професійно Ніла Вікторівна підходила до кожної літературної проблеми, питання. Завжди розуміла вразливість неординарного підходу, складність, із яким нова контроверсійна думка прокладає собі шлях, тож працювала самовіддано, хоробро, відчайдушно, з викликом.

Царство небесне, вічна пам’ять цій світлій, довірливій, ніжній душі.